

Gorenjec

Naš program

Doba 1933. leta izvoljenega občinskega odbora gre polagoma h koncu. Zato je potrebno, da pričnemo razmisliti, kako si zamišljamo delovanje kranjske mestne občine za bodoče. Iz napak, ki so se storile — je treba, da se učimo in da ustvarimo komponento, ki naj bo v bodoče v korist vsemu prebivalstvu. Predvsem naj povdaramo, da smo absolutni nasprotniki kakoršenkoli nadvlade enega sloja nad drugim, prav tako tudi ene stranke nad drugo. Nam gre le za dobro in pametno občinsko gospodarstvo, pa naj ga potem ustvari kdorkoli in kakorkoli. V občinskem odboru samem naj ne bo nobenih orientacij po strankarskem pripadnictvu, temveč merodajen naj bo zgolj gospodarski moment ustvarjanja. Pod ustvarjanjem dobrin za občino pa razumemo oprežno gospodarstvo, ki najda občini, kar ji je nujno potrebnejša; to naj se pa proizvede na trezen način, ki ne bo ničesar podcenjeval pa tudi ne precenjeval. V doseglo tega namena je treba združiti vse, kar je konstruktivnega. Gesla, ki so vodila boje ob zadnjih občinskih volitvah in ki so se nanašala deloma na osebnosti, deloma na politične mržnje, deloma pa na gospodarski problem, in ki jih je potrebno rešiti, so bila po veliki večini zgrešena zlasti ona, ki so hotela zlorabljalji gospodarski moment in so obeta veliko investicijsko kampanjo brez premisleka in načrta.

Ta gesla so tekmo dobrih dveh let skopnela v nič, zato je treba postaviti tak program, ki bo izvedljiv in ki ne bo trafil časa in dajal povodov za upravičene pritožbe.

Ce bo gospodarski investicijski program v mejah, ki odgovarjajo današnjim razmeram in primerno upoštevajo bočnost, prikrojen tako, da ne bo spravil v nevarnost stabilnost občinskega gospodarstva, potem bokot tak sprejemljiv za vse pripadnike katerekoli stranke in kateregakoli sloja. S takim gospodarskim programom je popolnoma jasno, da mora biti več ali manj ustrezno vsakomur, ki zna realno misliti in ki se ne vdaja utopijam.

V Kranju smo danes v položaju, da zmoremo z lastnimi sredstvi, še marsikaj, kar druge ne bi zmogli. Zato bi bilo škoda traktati časa z neprimerenimi in pretiranimi predlogi. Biti pa moramo pri vsem tem pripravljeni, da prej ali slej morda le nastopijo tudi za Kranj težji časi. Zato mora biti že sedanje delovanje uravnano v tako smer, da računa z možnostjo krize in da nas ta ne bo presenetila. Pri vsem tem je glavni moment davčna zmožnost prebivalstva, osobito pa pridobitnih slojev. Ce bo občinsko gospodarstvo šlo v tem pravcu in ustvarjalo ugodne pogoje, tako industriji, kakor trgovini in obrti, bo stem brezvonomo tudi pomagano uradništvo in okoliškemu kmetu. Od prezadolžene občine, pa ne more pričakovati ne v dobrih ne v slabih časih nihče pomoci. V mislih imamo oni moment, ko bi bilo morda treba mestni občini kakorkoli odpravljati na raščajočo brezposelnost, ki bi jo povičalo večja ali manjša brezdelnost v domači industriji. Le to problem, ki ga ne sme zanemariti nobeno občinsko gospodarstvo, problem, o katerem mora voditi račune že v svojih dobrih časih. Prvi moment, s katerim se brezposelnost že v naprej prihaja v okvir, je ravno ta, da se gibljejo občinska brezdelna v znosnih mejah in se s tem pričablja vse podjetne sloje, ker najdejo baš v dobrem občinskem gospodarstvu garancijo za to, da bodo mogla prospektirati in da tle bodo preobdarovana s preogramimi občinskim dajatvami.

Poleg tega momenta je še več drugih, ki jih bo treba respektirati, če se hočemo zavarovati pred preveliko brezposelnostjo v eventualno slabejših časih. Ni seveda rečeno, da morajo in da bodo prišli ti časi — na; bi ostali za vedno daleč od nas — ne smemo se pa

predvsem bomo skrbeli za to, da se gospodarske institucije mestne občine ne bodo izrabljale in zlorabljale kakor se je to hotelo pri zadnjih občinskih volitvah z zanimimi poskusi odstavljanja odborov teh institucij. Eksistenza in

zanašati radi tega na srečo in držati rok križem ter zanemarjati profilaktične momente gospodarstva. V eni ali drugi obliki je treba za primer gospodarske depresije skrbeti že sedaj za primerne rezerve dela in kapitala, pa če to predpisi, ki nam jih dajejo višje oblasti glede sestave proračunov predvidevajo ali ne, na stvari ničesar ne spremeni. V izrednih časih mora biti dovoljeno zbirati izredna sredstva in pripravljati odbrambo proti posledicam evenuelne krize.

Ce hočemo uresničiti ta načela, potem je neobhodno potrebno složno sodelovanje vseh konstruktivnih gospodarskih sil in za to je treba sestaviti bodoči občinski odbor iz ljudi, ki bodo pripravljeni mirno in tiko delati ter žrtvovati nekaj svojega časa dobrobiti občini. Ljudje, ki hočajo uganjati strankarsko politiko — naj si bodo eno ali drugo — v tako zastopstvu brezvonomo ne spadajo. Zato bomo odločno pobijali poskuse, ki bi očitovali vsemu svetu, da se gremo v Kranju še vedno starih strank. Za strankarsko udejstvovanje ima vsakdo dovolj prilike izven občinskega gospodarstva.

Za to ima na razpolago različna društva, v kolikor niso splošnega državnega značaja. Pri tem, naj omenimo delovanje predsednikov v društvenih, ki so več ali manj omenjenega značaja. Zadnje občinske volitve so rodile v tem gotove izrodke, ki smo jih v dobro društveni stvari pardonirali. Zato mora oni, ki je na celu takih društev, vedeti in znati, da nikakor ni njegovo mesto ustvarjeno za to, da bi izvajal pritisik in vpliv na ostalo članstvo za eno ali drugo politično smer. Prepričani smo, da bodo načelniki takih društev v bodoči popravili kar so pri zadnjih občinskih volitvah tozadne zagrešili. Ce bi se pa proti vsemu pričakovanju to ne zgodilo, potem si morajo biti v svesti, da so s takim nastopom dobri stvari, ki ji načelujejo, samo škodovati, kajti posledice bi to pot gotovo ne izostale.

Poseben moment, ki prihaja za bodoči občinske volitve nujno v poštev, pa je dostojnost v agitaciji in boju. Glede tega stojimo na stališču, da se je ogibati vseh osebnih očitkov naprajin komukoli. Ce bi prišlo do volilnega boja, potem se mora voditi ta strogo v mejah dostojnosti in puščati v stran vse, kar bi moglo na nasprotnej strani izzvati bodisi iz osebnih ali drugih vidikov ustvarjana nasprotstva in gnēve. Uplivnejši članji ene ali druge struje so radi tega moralno odgovorni, da drže svoje pripadnike v mejah dostojnosti in uplivajo na njo, da se obnašajo, kakor se meščani spodbijajo. Izrodki, ki so se dogajali pri zadnjih občinskih volitvah, morajo brez pardona odpasti, ker od njih imajo posamezniki in celo stranke ali frakcije samo škodo. Divjanje po zmagi je prav tako barbarsko, kakor bedaste grožnje in pretreje pred volitvami ali pa objubljvanje in izvajanje bojkota po volitvah.

Mi bomo skrbeli za to, da nudimo pridobitnejšo slojo kranjskega mesta, prav tako kakor tudi nameščenstvu absolutno jamstvo, da se ne bo pretelo z bojkotom pred volitvami in ga ne izvajalo po volitvah. Sredstev za to imamo dovolj na razpolago in dovolj smo močni, da bi posameznika, ki bi se teda spozabil, prisili k umiku.

Ce hočemo pokazati, da smo gospodarsko zreli, vsaj tedaj, kadar volimo gospodarski zastop občine, potem je predvsem potrebno, da vemo spoštovati eksistenco upravičenosti vsakega posameznika torej tudi svojega nasprotnika.

Predvsem bomo skrbeli za to, da se gospodarske institucije mestne občine ne bodo izrabljale in zlorabljale kakor se je to hotelo pri zadnjih občinskih volitvah z zanimimi poskusi odstavljanja odborov teh institucij. Eksistenza in

gospodarski obstoj slehernika mora biti za vsakogar sveta stvar in se je pod nobenim pogojem ne sme vlačiti v vojilni boju. Mi hočemo pridobiti primerne upliva na občinsko gospodarstvo s treznim konstruktivnim delom, ne pa s terorjem, bodisi političnim ali pa gospodarskim. Svoje pripadnike bomo iskali z argumenti, ki odločujejo o dobrem gospodarstvu, ne pa z onimi političnega terorja, komandiranih iz Ljubljane ali Belgrada. Zato že danes sestavljemo vsem takim, ki hočajo delati poskuse z „nagajanjem“, kakor se je to pripetilo pri zadnjih občinskih volitvah, da lahko ostanejo tam, kjer so in ne vtikajo svojih prstov v kranjske razmere in kranjsko občinsko gospodarstvo, na če se nahajajo na še tako

Št. 10. — Leto XX. — Kranj, 7. marca 1936.

Uredništvo in uprava je v Kranju, Strossmajerjev trg št. 1. Telefon št. 73 „Gorenjec“ izhaja vsako soboto. Dopise sprejema uredništvo do srede zvečer. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirani pismi ne sprejemamo. — Narocnina za „Gorenjca“, celetno 40 Din, polletno 20 Din, četrletno 10 Din, posamezna številka 1 Din.

List za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto

časopis vsebinski 51. toč. izdaj. Živ. skuplob

visokem položaju. Svoje gospodarstvo bomo opravili sami brez njihove pomoci, brez njihovih groženj in „nagajanja“.

Volilnega boja ne bomo vodili tudi ne z različnimi obljudbam in pretiranimi načrti, ki jih ne bi mogli v kratki treletni dobi izvesti. Prvo kar smatramo, da je neobhodno potrebno, je brez dvoma ljudskošolsko poslopje, ki bo absorbiralo precej časa vse materijalne sile kranjske občine. Paralelno s tem pa bo treba rešiti kopališko vprašanje v mejah izvedljivega načrta in ni izključeno, da pride vmes se rešitev drugih perečih zadev, ki jih bo treba spraviti v sklad z zgoraj citiranimi izjavami.

(Se nadaljuje.)

Slovo velesovskega gospoda

Preteklo nedeljo popoldne se je po neprijetem deževju lepo zjasnilo, nad kranjsko okolico in solnce je marsikoga zvabilo na cesto. Posebno je bil lep pogled na močno in nizko zasneženo Storžičev ter Grintavčev kraljestvo. Od sv. Marjete na Trati, velesovski prednji straži, so v soncu zablesteli vitti mlaji, ki so s svojimi mnogoštevilnimi tovariši pred velesovsko cerkvijo vzbujali dvojno čustvo tamkajšnjim faranom: saj so imeli Velesovci zadnji dan v svoji sredi zvestega duhovnega pastirja in očeta, obenem pa je bilo še par dni do sprejema njegovega naslednika.

Po popoldanski službi božji se niso živahnovsuli iz cerkve kakor druge nedelje; počasi se je farna družina pomikala skozi vrata in se zunaj ni razšla, ampak je skoraj nemo postala po stopniščih in župniškem hodniku. Trikrat so se že pravzaprav poslovili: pri juhru maši, pri dopoldanski in popoldne pri zahvalniuri molitvi, pa so se hoteli posloviti še enkrat: prisrčno, iz oči v oči, z roko v roki. Možje in fantje, dekleta in žene so zavile v župniško poslopje in se splošljivo zbrali na oratoriju, ki veže župnikovo stanovanje s cerkvijo, kjer so se neštetokrat zbirale cerkvene družbe pod blagosloviljenim očetovskim vodstvom. Prav tedaj se je nenapovedan prideljal iz Kranja novi g. dekan v spremstvu še enega duhovnika, ki sta bila tako pričarljive poslovite.

„Hvaljen Jezus!“ je kakor po navadi z močnim glasom velesovski gospod pozdravil svoje ko je zadnjikrat stopil med nje. Odgovor pa je bil skoro tih, ker je žalost stisnila grla. Predstavljal jim je najprej novega gospoda dekanina spremjevalca, nato pa korajno rekel: „Zdaj pa začnimo!“ Težko slovo nameč. Tedaj so pristopile zastopniki mož in fantov ter se so zahvaljevali njemu, ki jim je žrtvoval skorlo pol življenja. Odkritosrčno so ga prorisili odpuščanja za žalitve. Pri tem so se vsem zasolzile oči, samo on je stal trden kakor pravi gorenjski hrast in je zamahnil ženam, naj ne ište. Iz rok možkov je prejel za slovo dar, prekrasen kelih s spominskim napisom, ki se ga je vidno razveselil. Ko je v odgovoru povdaril, da je zares ljubl svoje farane, čeprav včasih tudi s kako trdo besed, in ko jih je prav tako odkrito prosil odpuščanja kakor oni

zgleda, je pristavljal da so ga ravno s tem kelihom zdaj najbolj privezali nase, ker bo pri vsaki sveti daritvi tudi zanje dvigal kelih, nujil za žive in mrtve bivše farane in rotl Boga, pri tej krvi, ki se zanje in za mnoge preliva v odpuščanje grehov. „Vi ste trpeli in zbirali za ta kelih, zato si ga vi najprej oglejte,“ je rekel in ga nesel mimo vseh, da so ga videli ob bližu.

Nato so pristopile zastopnice dekliske Marijine družbe, ki so mu v otroški hvalenosti izročile duhovni šopek. „Skrbite, da boste vedno nove šopek zbirale, ko se starci posušete.“ Jim je pripomnil skrbni dosedanje vodnik.

Slednjič se je v imenu dekaniske duhovščine poslovil še g. dekan Škerbec. Razlik je Velesovcem lepo duhovniško braško ljubezen in priateljstvo, ki ga je odhajajoči gospod svetnik tako lepo gojil med sobrati, da so se ga vedno razveselili, kadar je prišel v njihovo družbo. Zdaj je kakor samoten hrast ostal sam od svojih starejših tovarišev in se tudi sam umika s pozorišča v tihoto, v sveto bližino brezjanske Matere božje, da se tam pripravi na plačilo, ki ga je Gospod obljubil svjčim zvestim.

Gospod svetnik je pripomnil k temu, da ga res srce prav vleče na Brezje na Mariji, ko je tu toliko let čuval in oskrboval njenje sestiere; nato pa je vsem skupaj zaklical poslednji „zbogom“. Tedaj so se začeli pravzaprav najbolj ganljivi prizori: Vsak posebej je stisnil in poljubil roko duhovnemu očetu, najprej moški, potem ženske. Vsem je zastala beseda, samo on se je do konca vzdržal trdnega in je vsakemu vedel reči še kakšno primerno pričomo ali naročilo, pa tudi vabilo na gojovo svidenje na Brezjah.

Po celodnevnom poslavljaju si je gospod prav začel malo miru in počitka. „Kdaj pa točno zapustiš Velesovo?“ ga je vprašal g. dekan. „Zgodaj bom jutri maševal, potem pa se odpeljam v Kranj že na jutranji vlak. Moram oditi pred naslednikom, taka mala fara da bi tudi sam en dan imela dva župnika.“ Kakor vedno, tudi ob slčvesu dovitipen.

Torej z Bogom, gospod svetnik, pa ne zadnjikrat! Dobrodoši ob vsaki priliki, posebno kadar bo kaj več bratov skupaj. Bog vas živi!

Kmetje, vši v boj za svoje pravice!

V zadnjem „Gorenjcu“ smo pozvali vse kmete na veliki shod, ki se je vrnil v pondeljek, 2. marca. Nihče ni pričakoval toliko udeležbe. Ze zgodaj dopoldan smo opazili veliko živnost na živinskem trgu. Kmečka zveza je izobesila več velikih plakatov, s katerimi je kmetu določila kakšne naj bodo cene živini. Vsi kmetje so to z navdušenjem sprejeli in so se z veseli, ki se niso s tem zadovoljili spustili v pravo borbo. Iz dnevnega časopisa so bili dobro informirani, da so šli v to borbo za dvig cen pred kratkim Hrvatje in danes so lahko ponosni, ker v tej borbi tudi zmagajo. Uspeh te borbe se je v zadostni meri pokazal tudi pri nas. Dvignile so se cene živini. Dogodilo se je celo to, da so nekateri prekupevalci živine šli ven iz mesta in od kmetov, ki so gnali na trgu živino, že med potjo sklenili kupljenje. Seveda je bil kmet potem razočaran, ko je prišel na trg, ker bi dobil par sto dinarjev več če bi bil prignal živino sam na trgu. Zato je v lastnem interesu kmeta, da ne prodaja živino doma ali na potu če niso prej dobro informirani o cenah. Da se bodo na cene držale na tej višini in po možnosti

tudi dvigule, morajo biti vši nasi kmeti sklenjeni v verigo in biti v tem dosledni. Naj ne bo med kmeti izdajalcia, ki bi naskrivil pprodajal cene. Tak kmet škoduje vsemu kmečkemu stanu in ni vreden, da ga imajo posketi kmetje v svoji sredi. Ce bodo hoteli kaj doseči, morate iti v boj z geslom: eden za vse, vši za enega!

Drugo, kar je bilo razveseljivo v pondeljek, je bila velika udeležba na zborovanju, ki se je vrnilo na 1. uru popoldan v Ljudskem domu. Dvorana Ljudskega doma ni mogla sprejeti vseh udeležencev. Zborovanje je otvoril predsednik Kmečke Zveze g. Brodar Janez pos. iz Hrastja. V svojem govoru je povdaril, da je tako hudo gospodarsko krizo povzročil centralizem. To dejstvo se je videlo prav posebno sedaj na banskem zasedanju. Banovinski proračun ne more biti tak, kakšnega želimo mi. Denar, ki ga da naš kmet odteka drugam in mi s svojim denarjem ne moremo razpolagati. Mi danes ne moremo regulirati naših redov, ki delajo leto za leto in toliko škode kmetu, ne moremo zgraditi mostov, ne v začasnosti meri popravljati cest, ne graditi vo-

devodov itd. vsega tega ne moremo samo radi tega, ker ne dobimo dotacij v zadostni meri. Poglejmo samo naše ceste, pred leti so bile kras Gorenjski, danes pa so v tako slabem stanju, da bo treba mnogo, mnogo denarja nekateri kraji v času suše toda mi jim ne moremo zgraditi vodvodov, ker so blagajne prazne. Koliko bi se pomagalo brezposelnim, ko bi naša banovina razpolagalna z našim denarjem, koliko javnih del bi se lahko napravilo. Mi pa vidimo danes popolno drugo sliko. V državnem proračunu je predvideno toliko in toliko za našo bolnico in na žalost moramo reči da nam državna blagajna dolguje danes 5 milijonov za bolnico, našim občinam pa dolguje nič manj kot 17 milijonov. Koliko podpor je bila deležna v zadnjih letih Srbija in nekoliko tudi Hrvatska, za Slovenijo, pa ki plačuje sorazmerno največ pa ni bilo nič. Danes je edina rešitev našega kmata v močni organizaciji in to je Kmečka Zveza. Ona naj bo nositeljica boljših časov. V njej ne bo mesta politiki ampak samo gospodarstvo. Doseči mora naš kmet to, kar so dosegli kmetje po drugih državah. Oblast naj sama določuje cene in kdr bi prodajal pod ceno, naj bi bil kaznovan, tako je v Nemčiji in drugod. Težki položaj kmata so že uvideli vsi drugi stanovi. Kmečki sinovi in hčere govorijo ne bi sili v tovarne, če bi jim bilo mogoče živeti doma. To težko gospodarsko krizo bo mogoče olajšati le tedaj, kadar bomo premagali največjega našega sovražnika – centralizem. Govornik je pozival kmete naj strnejo svoje vrste in jim je v koncu govorila predložil sledeteče resolucije:

I.

G. g. ministrom

Dr. Milanu Stojadinoviću, dr. Antonu Korošču in dr. Mihalu Kreku

Resolucija

sprejeta na zborovanju K. Z. v Kranju dne 2. III. 1936:

Gorenjski kmetje zbrani na zborovanju K.Z. v Kranju smo znova premotrili gospodarski položaj našega kmata, ki je ne samo obupen ampak brezupen. Radi nerentabilnosti posestev je moral kmet odsloviti delovno moč. Mučiti se mora sam s svojo družino (največkrat z otroci) noč in dan, varčuje, strada, toda vse zmanj. Vsled nizkih cen lesa, živine in kmetijskih pridelkov in vsled nesorazmerno visokih cen za predmete ki jih kupuje, ne more kriti več najnujnejših potrebsčin. Gospodarske razmere so postale nevdružne, zato stavljamo sledeteče zahteve:

1. Nemudoma naj se s primernimi trgovskimi pogodbami omogoči izvoz našega lesa, goveje živine, prasičev in ostalih kmetijskih pridelkov, predvsem v Nemčijo in Italijo.

2. Znižajo naj se uvozne carine na železo kmetijske stroje in ostale predmete, ki jih mora kmet kupovati.

3. Ker je radi sankcij predvsem prizadeto slovensko kmetijsko gospodarstvo, zahtevamo, da se s primernimi trgovskimi pogodbami z inozemstvom nadoknadi izguba italijanskega trga. Takoj naj se pa radi posledic sankcij znižajo davčne dajatve v Sloveniji.

4. Smatramo, da je mogoča rešitev kmata iz brezupnega položaja samo tedaj, če more uveljaviti svoje zahteve po svojem stanovskem zastopstvu. Zato zahtevamo, da se unese v finančni zakon za leto 1936/37 amandman, ki omogoča takojšnjo ustancitev Kmetijske zbornice.

5. Ker smatramo za glavnega krvica tolake bede in krize v Sloveniji centralistično ureditve države v smislu širokih samouprav.

II.

Banu dravske banovine g. dr. Marku Natlačenu.

Resolucija

sklenjena in soglasno sprejeta na zborovanju K.Z. v Kranju dne 2. III. 1936.

Gorenjski kmetje, zbrani na zborovanju K.Z. v Kranju smo znova premotrili naš gospodarski položaj ter prisli do zaključka, da gospodarski položaj našega kmata ni več samo obupen ampak brezupen. Cene mesa, živine in ostalih kmetijskih pridelkov so: naravnost smešne, nasprotno so pa cene za predmete ki jih mora kmet kupovati še zelo visoke, za nekatere predmete še celo višje, kakor pred gospodarsko krizo. Tako dobri danes kmetsko eno krovo eno samo slabo obleko; dve krami mora dati za eno delavno moč. Radi tega je bil kmet primoran odpustiti hlapce in dekle, kar povzroča še večji brezposelost. Sam pa se mora mučiti noč in dan (večkrat z otroci), varčuje, strada toda vse zaman, nikakor ne more kriti svojih potrebsčin. Davki se iztrujejo, neuipošteva se, če je kmet zmožen plačila ali ne. Začetna resnica je, da je kmetu danes obstanek onemogočen.

Zato apeliramo na Vas g. ban, da storite vse, da se strašni val nadaljnega propadanja na-

segata kmeta ustavi. Prosimo Vas da tolmačite še posebej sledete naše želje in zahteve na višjem mestu:

1. Odločno zahtevamo, odprtje meja v tuje države in take trgovske pogodbe, da bo mogoč izvoz lesa, živine in drugih kmetijskih pridelkov.

2. Ker je radi sankcij predvsem prizadeto slovensko kmetijsko gospodarstvo, zahtevamo, da se s primernimi trgovskimi pogodbami z inozemstvom nadoknadi izguba italijanskega trga. Takoj naj se pa radi posledic sankcij znižajo davčne dajatve v Sloveniji.

3. Znižajo naj se carine na uvoz opnih izdelkov, ki jih mora kmet kupovati.

4. Zahtevamo, da se takoj določijo minimalne cene za živino sporazumno s strščno stanovsko organizacijo Kmečko Zvezo.

5. Zahtevamo, da banska uprava kakor tudi vladna izdajna podpira naše kmetijske zadružništvo, predvsem kreditno pa tudi vnovčevalno, posebej še izvozno.

6. Smatramo da je mogoča rešitev kmata iz brezupnega položaja samo tedaj, če more uveljaviti svoje zahteve v svojem stanovskem zastopstvu. Zato zahtevamo, da se unese v finančni zakon za leto 1936/37 amandman, ki omogoča takojšnjo ustancitev Kmetijske zbornice.

Kako so kmetje složni v tej borbi se vidi tudi iz tega, da so temu zborovanju prisotvali tudi nekdanji pristaši JSN. G. Križan Tomaz je sestavil svojo resolucijo, v kateri je pozval vse poslance, da odidejo iz Belgradu, ker jih naše ljudstvo ne smatra več za svoje zastopnike. Zadnji ostanki nekdaj tako močne JNS se podirajo. Zborovanje je poteklo v najlepšem miru in redu. Naši predniki so klicali svoj čas — „Le vklup, uboga gmajna!“ — naj ta klic tudi v današnjih težkih časih odmeva širok cele Slovenije in se združi s klici bratov Hrvatov.

zadnjih novicah, ki se širijo po vasi. So zelo zanimive in menda tudi resnične.

Baje so naši gospodje na naši občini velik primanjkljaj in to 19.667.36 Din, poleg tega pa še 2251.-Din, kolikor dolguje občinska uprava župnemu uradu od zbranega denarja za orgnina. Seveda to nas toliko ne čudi, če je ugotovljeno, da je cel čas poslovanja občinske uprave vršil blagajniške posle sam g. župan Križnar. Tudi je še mnogo drugih nedostnosti.

Tako niso bile vknjižene med občinske dohodke takse od psov, ki jih je pobirala občina, v znesku od 5.700.-Din. Tudi zakupnina za lov v znesku Din 3.000.. ni bila nikjer pokazana v blagajniškem dnevniku. Med blagajniškimi dokumenti so se našli celo računi, za katere so podpisniki izjavili, da jih niso niti podpisali, niti prejeli denarja. Skupaj ni bilo vknjiženega med dohodke 15.200 Din, a med izdatke 7.797.-Din.

Seveda, ker je bilo gospodarstvo na tako zdravji in temeljiti podlagi, nima naša občina še danes odobrenih letnih računov za leto 1932. nazaj, kaj šele za sledete leta.

Zelo veliko reklame si je napravila naša občinska uprava l. 1933, ko je dobila od lastnika tovarne Textilindus g. Hellerja 10.000.-Din in je za ta denar kupila moko, ki naj bi se bila razdelila med naše najrevnejše občane. Toda čudo veliko, tega razdelilnega seznama ni sedaj nikjer. Res smo radovedni, kaže se je razdelila tolika množina moke.

Večkrat smo že omenjali, da se naši občinski može, posebno še uprava, preveč ne utrujajo z občinskimi sejami, pa se niso potrudili niti za to, da bi občinska uprava imela za izdajte preko 100.000 Din formalne sklepe občinskega odbora.

V letu 1933. je občinska uprava izdala vso-to 3.946.20 Din za zaposlitev brezposelnih pri občinskih cestah, pa je od te vso dobil tudi zelo potreben „brezposelen“, sicer večji kmečki posestniki in ožji županov sorodnik v gotovini Din 338.- in v živilih za 1014.-Din. Seveda so g. župan temu ugovarjali in trdili, da ni dobil nič v živilih, kot je razvidno iz računske priloge, temveč vse v gotovini. Ker ne maramo delati krvice nobenemu, moramo priznati, da je dotični sorodnik samo prevratil gramoz, ker drugih siromašnejših v občini je to dole ni bilo.

Na eno smo pa lahko ponosni! In to je velika gospodarska podjetnost naše občinske uprave. Da pa je to tako, je lahko dokaz temu dejstvu, da se občinska uprava v svojem delovanju ni mogla zadovoljiti z odobrenimi krediti, temveč je iste morala celo prekoračiti. Tako so prekoračeni krediti za l. 1933 za 22.276.-Din, za l. 1934/35 za 10.179.-Din in za l. 1935/36 za 14.730.-Din. Kako se bo to končno likvidiralo, zelo, razburja neke naše občane. In tudi ni čudno!

Zakon o občinah odločno prepoveduje, da bi smel biti dobavitelj občine član občinskega odbora. Vendar se tega predpisa pri nas

Tedenške novice

Kranj

Ljudska Univerza

Na Ljudski univerzi je g. predavatelj dr. L. Kuščer žel splošno priznanje in zanimanje za svoje znanstveno predavanje. Danes se to znanstveno predavanje „O ZIVLJENJU V MORSKIH GLOBINAH“ konča. Predavanje je v gimn. tel.

Emigrantsko društvo „Sloga“ v Kranju nas je prosilo za objavo sledetevega obvestila:

Ker je pri zadnjem društvenem sestanku pretekle nedelje moral odpasti blagajniško in predsedniško poročilo, zlasti pa poročilo o dovoljenjih za zaposlitev ker je bil tov. predsednik nujno zadržan v Ljubljani ravno vsled teh dovoljenj za zaposlitev, sklicuje odbor omenjenega društva nov sestanek v nedeljo

dne 8. marca 1936 v običajnih prostorih Narodnega doma ob 10. uri dopoldne. Sestanek je namenjen izrecno le društvenemu življenju in poslovanju in je zato sila važen. Priporočamo vsemu članstvu, da se sestanka zanesljivo udeleži v polnem številu. Opozarjam zlasti na poročilo o prošnjah za zaposlitev.

Odbor.

STRAŽIŠČE

G. urednik! Že zadnjič ste poročali v „Gorenju“ o raznih namigavanh, ki se širijo po naši vasi na račun vrlega g. župana Križnarja in občinskega odbora, o rezultatu revizije in zelo „vestnem poslovanju“ občinske uprave. Radi pomirjenja javnosti pa tudi zaradi potrebe objektivnosti. Vam moram poročati o

LOGAR & KALAN

nasl. SREČKO VIDMAR manufakt.
KRANJ

Pozor!

Sporočamo, da smo z veliko odprodajo po globoko znižanih cenah že pričeli. — Zato hitite, da ugodnega nakupa ne zamudite! — Opozarjam posebno na krasno izbiro moških kamgartov.

Lastižar Josip

Junaška doba Slovencev

Zgodovinska povest iz 15. stoletja. Godi se na Gorenjskem ob času turških vpadov.

(Nadsljevanje)

Cesar Maksimilijan je hotel na lep način pomiriti obe stranki, toda deželni stanovi niso hoteli o tem nič slišati. Pogum jim je dajala okoliščina, da so koroški kmetje že ukročeni, zdaj pa nad združeno Kranjce in Štajerce! Za glavnega poveljnika zoper puntarje so izbrali plemenitaša Jurija Herbersteina. Osrednji tabor kmetske vojske je bil takrat pri Brežicah, žal, da niso imeli uporniki pravega voditelja. Ko je Herberstein kmete pri Celju pre...agal, se je obrnil proti Brežicam. Glas o njegovi celjski zmagi je kmete tako prestrašil, da so začeli bežati na vse strani.

Tri mesece je trajal ta nesrečni boj ter se končal z zmago plemstva leta 1515. Čeprav so kranjski in štajerski kmetje podlegli močnejši sili, moramo vendar priznati, da so se junaški borili za svoje pravice.

XXX.

In ostali so sami spomini.

Velikokrat zamislil se na davne slavne dni, ko bile groblje so le-te zidovi še močni.

Kmalu za graščakom Jurijem Lamergom, ki je umrl leta 1499., je prišla vrsta na župana Janeza Grašiča iz Križev. Izročivši lepo posestvo sru svoje hčere Lence je zaprl ta blagi mož, ko

mu je odšla žena Katarina že poprej v večnost, trudne oči temu svetu. Lahko je reklo ob smrtni urji s starim Simeonom: „Zdaj pusti, o Gospod, svojega hlapca ločiti se v miru!“ Vsa kriška občina je žalovala za njim kakor za svojim očetom. Spominjala se je, koliko potov je storil zanjo na vse kraje, spominjala se je, kako ga je cenil ljubljanski škof Žiga Lamberg ter ga pridružil odposlanstvu k papežu Sikstu v Rim, spominjala se, koliko je trpel pokojnik ob turških napadih in kako hudo ga je bolela izguba edine hčerke, odpeljane na Turško. Toda vse udarce krute usode je prenašal kot junak. Na njegovih zadnjih poti so ga spremeljave vse sosednji duhovniki; gospod vikar pa, kateremu so leta pobeliha glavo in brando, mu je izpregovoril poslovilne besede. Zadnjo čast so skazali Grašču tudi udje bratovščine sivega Krištofa iz Radovljice.

Graščevino sta oskrbovala zdaj s pomočjo delavcev mladi Janez in njegova mati Lenca. Stari oče je zapustil novemu gospodarju vso imovino edino s tem pogojem, da bo kot dober otrok spoštoval svojo mater tako, kakor zahteva četrta božja zapoved. Reči moramo, da je izkezoval Janez svojo ljubezen Lenci v najlepšem pomenu besede. Ona mu je bila vse, njo je vpraševal za svet v vsaki stvari in je menda razčilil ni nikoli. Še takrat, ko si je izbiral mlado gospodinjo, je poslušal Lenco.

„Iskati boš moral tovarišico za življenje“ — mu je rekla. „Dovolj jih je, ki bi prišle rade k naši hiši. Izmed vseh pa mi je najbolj všeč Maličjeva Rozika z Golnika. Njen oče in naš oče sta si bila najboljša prijatelja. Poleg tega je deklica

pridna, lepega vedenja ter tudi čedne vnanosti. Saj jo poznaj. In če gledaš na to, koliko bo priresla k nam, ti lahko povem, da bo imela vsega dovolj.“

Lenca je prenehala hvalo in čakala, kaj bo je Janez odgovoril. Ta je še kar molčal.

„Sicer te pa ne silim“ — je dejala, da bi moral vprav to vzeti za ženo. V izvolitvi neveste si popolnoma prost. Jaz sem le izrazila svojo željo, da bi rada imela Maličovo. Ti pa si lahko izbereš drugo, ako misliš, da bi z Maličovo ne bil srečen. Nič ti ne bom zamrila, če narediš drugače.“

Ne vemo, če je imel Janez kakšne pomislke v tej reči. Sodimo pa, da jih ni imel, ker je odločno rekel: „Poznam Maličovo in lahko po vsem, da sem že nanjo mislil. Ker mi je tudi všeč toliko bolje. Veliko sreča moral trpeti zaradi mene v mojih otroških letih. Neprijatelji so vam očitali krivdo, čeprav ste bili čisto nedolžni. Zato rad storim iz hvaležnosti to, s čemer vam naredim veselje.“

Eno leto po Graščevi smrti je bilo občeno, da bo dal Mali z Golnika svojo hčerko Roziko mlademu Grašču v zakon. Pri poti od poroke so se svatje držali starega praznoverstva, da hudobni duhovi radi škodujejo novoporočencem. Zato niso šli skupaj na ženinov dom. Ženin je odšel s tovariši po eni poti, nevesta z družicami pa po drugi. Hodili so prav hitro, vmes vplili, mahali z rokami in klatili veje z dreves, vse zato, da bi odgnali hudobne duhove. Menda ima še dandasne vriskanje, skakanje, šumeča godba in strešjanje pri poročnih slovesnostih ta pomen, pa se ga ne zavedamo več.

niso pridrževali ter je tako g. župan Križnar občini dobavil cementa, pisarniških potreščin in drugih stvari za občinske reveže v znesku Din 3.127.- a član občinske uprave g. Aleš Franc za vožnjo gramoza in za razna okreplila delavcem na občinskih cestah v znesku 764.50 Din.

Resnici na ljubo, Vam pa moramo počenati tudi to, da je g. Križnar delni primanjkljaj v znesku od 19.667.36 Dinarjev začasno pokril ob priliki revizije.

Za njegovo vestno širiletno delovanje bo prav gotovo dobil primerno „pohvalo“, katero že težko pričakuje tako on kot tudi mi.

Zadnja novica v Gorenju glede prepleskane občinske deske še ni rodila uspeha, kje se ista nahaja, tako da ljudje že več ne vedo kje je prav vzaprav občinski urad.

Pa še drugič kaj!

Občan.

Predstavka narodnih poslancev za „Bato“

Povodom kampanje, ki se sistematično vodi proti Bati, je posestila skupina narodnih poslancev 25 po številu iz žazin političih strank, večinoma kmetovalci, ministra trgovne in industrije gdr. Milana Vrbanča ter mu predala predstavko. V predstavki in v osebnem razgovoru so poslanci povdarijali, da se je treba Bati zahvaliti, da je velik del naroda danes obut, ki je sicer prej hodil bos. Bata je znašal cene obutvi za 50 - 70 odstotkov in je njegov glavni konzument predvsem kmetovalec, kateremu je omogočil, da že za Din. 29.- kupi par dobrej gumijastih opankov. Poslanci so povdarijali, da v naši državi še danes milijoni hodijo bosi in nedovoljno obuti, ter so zahtevali od ministra, da tudi s tem računa in ne dovoli nikakšne omejitve „Bati“ ali podražitev njegovega blaga z občinskimi troščinami kot najbolj nepravičnim načinom davka.

Kmetje bodite složni! Ne prodajajte živine pod ceno!

Cene živini bodo v ponedeljek 9. marca sledče: Voli in boljše krave: I. vrsta 5 Din. II. vrsta 4.-4.50 Din. III. vrsta 3.-3.50 Din. Teleta: I. vrsta 7.- Din. II. vrsta 6.- Din. III. vrsta 5.-Din. Krave slabše vrste naj vam oceni komisija na trgu. Ob 12. uri se trg zaključi.

Kmečka Zveza za Slovenijo.

Pristni domači med dobite pri domačemu čebelarju Ivanu Lavrenčiču, Primskovo 106, nasproti šole.

Prva največja urarska in draguljarska trgovina s podružnicami na Gorenjskem

Predno si kaj naku-pite, oglejte mojo ve-liko zalogo in pre-pričali se boste, da dobiti najceneje, naj-solidnejše in po to-varniških cenah le pri tvrdki

I. LEVIČNIK - urar KRAJN - JESENICE

Kupujem staro zlato in srebro!

PREDDVOR

V Ljudskem domu igra pribodnjo nedeljo po litanijsah kino „O trpljenju Kristusa“.

Tukajšnji g. kapelan Rott je premenčen v Dol pod Ljubljano, kamor je odšel v soboto.

Vodovodne cevi so že položene od Preddvora do Nove vasi. Zadnje deževje je delo zelo oviralo.

SENČUR

Poročil se je g. Franc Žircnik, zid. mojster in podpredsednik Jugoslovenske strokovne zveze, odseka Senčur, z gdenko Frančiško Bobnar iz Vogelj. Novoporočencema želimo obilo sreće v novem življenju.

TRŽIČ

Neizkrenost bivših JNS-arjev. Gospod Ambrožič iz Ljubnega se zadnje čase jako živo zanimala za naše obrtništvo. Združenje čevljarskih mojstrov v Tržiču je imelo v januarju svoj občni zbor, na katerem se je pojavil inovani gospod. Preteklo nedeljo 1. marca pa je imelo Združenje rokodelskih obrtni občni zbor v prostorih g. Rueha. Pa tudi na tem zborovanju je nastopil g. Ambrožič kot zaščitnik preobradbenih obrtnikov. Čudno se nam zdidi, kje neki je tičil zadnjih par let JNS rezima, ker ni posečal naših zborovanj in nam ni poročal o tako visokih obdavčbah, kakor ravno sedaj? Prav dobro vemo, kje tiči zajec. Saj je g. Ambrožič izraziti prista v bistvi JNS in kot tak naj gre raje lovit drugam! Te vrste ljudje so imeli pač dovolj prilike in časa po-kazati svojo stanovske dolžnosti napravno svojim sovrašnikom. Prav živo nam je v spominu, kako so nas vsa leta obdavčevali naši obrtniki in trgovci. Biti je moralno vse tisto, „ker je bilo vse v redu“, ampak danes pa se tako prikazuje, da so obdavčbe šele zadnje čase ta-

ko hude. Krivice so bile v nebo vpijoče, zar kar lahko navedemo številke. Zakaj vas takrat ni bilq v Tržič na naše občne zvore, g. Ambrožič, saj ste bili tiste čase najmanj tako vplivna oseba, kakor danes? Odgovorite!

SKOFJA LOKA

Revizija občine je dala že toliko govorjenja, da se že grozi z sodnim postopkom, kdor bi kaj napadnega govoril in razširjal. Vendar pa smo radovedni kakšno je pravzaprav poročilo revizorjev. Zakaj se niti na seji občinskega odbora ki je sklenil izmed 14 navzočih odbornikov z 10 glasovi pritožbo, dočim so bili 4 proti, ni poročilo prebralo? Ali so ga le nekateri prebrali in preštudirali in drugim kar povedali ali pa ukazali glasovanje? Ker se že toliko govorji, da je bilo 7 odbornikov občinskih dobaviteljev, izmed teh so nekateri v vrednosti več tisočakov vršili dobave, dalje da nekateri niti občinskih takis niso plačevali, za nekoga pa se govorji, da za gotovo blago nič plačal ni. Tudi o raznih poslovnih uradnih nerednostih krožijo vesti. Objavljamo s tem javno prošnjo, da naj se tozadveno pojasni, ker ne maramo delati nikomur nikake krivice in bi prosili, da naj se pošlje v ta časopis pojasnilo: „Kaj je res in kaj ni res.“ Če se pošlje „pojasnila“ naj pa potem javnost po svoje govorji in tolmači.

Toda ker pritožba nima odložilne moći je baska uprava imenovala začasno občinsko upravo in sicer: g. Zihel Matevž, posestnik in gostilničar kot predsednik in član, g. Lovro Planina, trgovec kot namestnik predsednika in član, g. Ogrin Anton, grad. podjetnik, kot član, g. Ramovč Ivan, tovarn. delavec kot član, g. Matevž Hafner posestnik in mesar kot član in dr. Homan Albert kot član.

Detektiv Megla, igra v treh dejanjih, je pretečeno nedeljo vse obiskovalce odra Društvenega doma popolnoma zadovoljila. Igra je prav sedanju čas primerna. Igralcii so tako dobro nastopili, tako živo predstavili dejanje igre, da so se vsi gledalci kar oziveli v take razmere in tudi dali duška. Ker je pa zanimanje še vedno veliko in da se ustrezne splošni želji, se igra v nedeljo popoldne ob 4 uri ponovi.

Na deški osnovni šoli je nastavljena učiteljica gdč. Paplerjeva, katero v našem mestu vse iskreno pozdravljamo in ji želimo obilo Božjega blagoslova in takih uspehov pri vzgoji, kot jih je imela dosedaj povsod.

„Šola in dom“ na državni meščanski šoli je imela v nedeljo dopolne svoj sestanke na katerem je prav poučno in poljudno predaval naš poznani zdravnik g. dr. Brecljek o vzgoji mladostnikov. Ker se je sestanek precej zavleklo so bila poročila g. ravnatelja in oborovega blagajnika g. Demšarja skrajšana. Navzoč je bil celoten zbor učiteljstva meščanske in osnovne šole, prosvetni referent, Zastopnik Vincencijeve konference, Kola jug. sester, Rdečega križa in precej meščanov. Sestanek je vodil g. predsednik Planina, ki se je ob zaključku vsem zahvalil za zanimanje in jim priporočil še številnejšo udeležbo na prihodnjem sestanku.

Skiptična predavanja ki jih vrši v četrtekih Kat. prosvetno društvo so se zelo priljubila. Prejšnji četrtek je imel predavanje o „Poti okrog Afrike“ g. dr. Knific. Dvorana je bila polno zasedena.

IZLET NA SUŠAK IN TRSAT V VELIKI NOČI S PO-POLNOMA NOVIM AVTOBUSOM JE VZBUDIL POSEBNO ZANIMAњE. GORENJCEM PIPOROCAMO, DA SE POSLUŠIJO UGDODNOSTI NEDELJSKE POLOVINCNE VOŽNJE PO ŽELEZNICI DO SKOFJE LOKE. AVTOBUS ODPELJE ŠE PO PRIHODU GORENJSKEGA VLAKA. DA NE BOSTE ZAMUDILI SEDEŽA V NOVEM AVTOBUSU (IMA 35 SEDEŽEV) ZATO SE ČIMPREJE PRIJAVITE V TRGOVINI PLANINA IN PLAČAJTE VOZNINO KI JE ZA OSOBNO TJA IN NAZAJ DIN 150.-. POHITITE Z PRIJAVO.

Pretečeno nedeljo je imelo Združenje krojčev in krojčic svoj redni občni zbor in je med drugim tudi sklenilo, da se udeležijo članovi v svoji skupini obrtne razstave.

Umrla je ga Polenca Ivana v Puštalu. Bila je vneta, dolgoletna članica v ustanovnicu tukajšnje Dobrodelenosti in sedaj Vincencijeve konference za mestno župnijo. Vedno se je zanimala za revne in potrebne in s svojo ljubezno besedo obrisala marsikateri materi in siroti trpeči solzo. Prav posebno vesela pa je bila na vseh katoliških prireditvah v svoji narodni noši, nikdar je ni manjkalo kadar in kjer je bilo treba manifestirati za naša načela. Ker je tako zvesto sledila vsemu dobremu in tako lepo vzgojila svoja sinova, eden je dovršil filozofijo, drugi pa je zapošlen v tovarni „Šešir“ in je kognižničar Kat. prosvetnega društva, naj ji bo Božja sodba milostljiva! Ostalim pa naše iskreno sožalje.

ZAPOGE

Dne 29. februarja smo tu pokopali pridnega, nadabudnega in zelo priljubljenega mladeniča Filipa Bohinc, starega še ne 20 let. Zahrbna bolezen je v 10 dneh uničila njegovo mledo, živahnovo življenje na veliko žalost njegovih misijonarji, ki so osvajali Južno Ameriko v letih 1525 - 1545 v svojih poročilih omenjali krompir kot glavno hrano tamkajšnjega ljudstva. Leta 1565, so španski vojaki poslali svojemu kralju Filipu II. en zabolj krompirja (imenovanega „papas“). Kralju Filipu II. se je to jelo dopadlo. Poslal je za poskušnjo nekaj gomoljev krompirja papežu v Rim. Svetega očeta je novo jelo zelo navdušilo ter je ta novi „zdravilni zemeljski sadec“ postal svoje-

Zakaj godrnja njegova gospodinja?

Zato, ker snovi, ki jih z znojem izloča koža, posebno trdno prilepijo nesnago na perilo. Toda čemu jeza? Saj Zlatorogovo terpentino milo s svojo obilo in gosto peno zlahkota razkroji vsako, pa tudi to nesnago. Perilo je po pranju kakor novo, snežno belo in duhteče.

dan es vsi opozarjajo, ki imajo vsaj malo smisla za ta lepi viteški sport.

Clanarina. Streljska družina v Kraju sporoča, da se bo v naslednjih dnehov pogibala članarina za tekoče leto ter prosi, da ji ostanejo vsi dosedanji člani zvesti kot doslej in pridobi vsak vsej še enega člana, da bo zamogla vršiti svoje funkcije v smislu njenih pravil in znižati ceno municij tako, da bo prav vsakemu dana možnost vežbanja na strelišču in konkurirati z ostalimi bolj izurjenimi streli.

VOJAŠKE ZADEVE

Izšel je razglas za sprejem gojencev v podoficerske šole in to za pešadijsko v Belgradu in Zagrebu, ter artilerijsko v Cupriji. Natancenje pojasnila dobijo lahko reflektanti pri svojih občinal in žandarmijah, po potrebi tudi pri voj. referentu sreskega načelstva. Prošnje se sprejemajo najdalje do 20. marca t.i. v komandi ljubljanskega vojnega okruga. Na prepozno dospele prošnje se ne bo oziral.

Gospodarstvo

Kaj stanejo rastlinske hranljive snovi v umetnih gnojilih?

„Der Landwirt“ glasilo „Agrarie“ v Novem Sadu Zveze nemških zadrug v Vojvodini je v svoji zadnji številki prinesel interesanten članek pod gornjim naslovom od ing. dr. Jožeta Trischlerja. V članku se povdaja, da je najvažnejše za kmetovalca, ki kupuje in uporablja umetna gnojila, da ve, koliko stane po dinarju hranila snov v različnih umetnih gnojilih. V umetnih gnojilih je važna samo ona hrana oziroma ona snov, ki se v zemlji lahko razstopi in katero rastline potom svojih korenin srkajo

umetno gnojilo	Cene za 100 kg v Din	Koristne hranilne snovi v odstotkih			V umetnem gnojilu stane 1 kg		
		dušik	fosfor	kalij	dušik Din	fosfor Din	kalij Din
superfosfat	90-	—	16-	—	—	5.62	—
superfosfat	99-	—	18-	—	—	5.50	—
kalijeva sol	180-	—	—	40	—	—	4.50
čilski soliter	280--	15.5	—	—	18.06	—	—
apnena sečnina	250-	19-	—	—	15.62	—	—
apneni dušik	176-	17.5	—	—	10 —	—	—
nitrofosal	149-	4-	8	8	17.25	5.50	4.50
nitrofoksala	166-	8-	6	8	14.33	5.50	4.50
KAS	137-	2-	8	8	28.50	5.50	4.50
KAS	158.50	3-	8	8	26.16	5.50	4.50
KAS	180-	4-	8	8	25	5.50	4.50

Iz tabele je razvidno, kar je tudi samopomembno, da je domača dušika najcenejši in če se z njim pravilno postopa, pravčasno gnoji in dobro zmeša z zemljijo, enakovreden, kot dušik v dru-

gih oblikah umetnih gnojil, ki jih moramo za drag denar uvažati. Iz tega sledi, da je iz gospodarskih vidikov pravilno in koristno uporabljati samo domača duščina in mešana gnojila.

Gospodarska važnost pridelovanja krompirja

Krompir spada danes med najvažnejše poljske pridelke. Pridelovati krompir pomeni, pridelati na polju trikrat več hranljive snovi, kot jih pridelamo v obliki žitaric.

S pravilnim gnojenjem in uporabo dobrega semenskega krompirja lahko pridelke še za 1/2 dvignemo. Nitrofosal-Ruše z 4% dušika, 8% fosforne kislino in 5% kalija in 35% apna je za gnojenje krompirja izvrzljivo gnojilo.

Krompir poznamo v Evropi kot splošno hranu, še nekaj čez 150 let. Prvi je prišel po gomoljev krompirju v Evropo pred 370 leti. Pradomovina krompirja je Južna Amerika (Peru, Ekvador in Južni Chile ter otok Chiloé).

Z odkritjem Amerike je bil za Evropo tudi krompir iznajden. V Evropo so ga prinesli osvajalci Amerike, španski vojaki. Ko so španski vojaki prišli v Južno Ameriko, so dobili prvič za jelo domačo narodno jelo, imenovano „catupata“, ki je izgotovljeno iz krompirja. Evropejcem je to južno-amerikansko narodno jelo dobro teknilo ter so vojaki in misijonarji, ki so osvajali Južno Ameriko v letih 1525 - 1545 v svojih poročilih omenjali krompir kot glavno hrano tamkajšnjega ljudstva. Leta 1565, so španski vojaki poslali svojemu kralju Filipu II. en zabolj krompirja (imenovanega „papas“). Kralju Filipu II. se je to jelo dopadlo. Poslal je za poskušnjo nekaj gomoljev krompirja papežu v Rim. Svetega očeta je novo jelo zelo navdušilo ter je ta novi „zdravilni zemeljski sadec“ postal svoje-

mu bolnemu kardinalu na Nizozemsko. Tudi kardinal je bil z novim zdravilnim jelom zelo zadovoljen ter zaprosil še za več gomoljev, da jih pošlje prefektu v Belgijo. Ta prefekt je nekaj gomoljev poslal naprej francoškemu naravoslovcu Carolusu Clusiu, ki ga je razmožil in gojil v cesarskih vrtovih na Dunaju in v Frankfurtu.

Tako je potoval krompir od dostojanstvenika do dostojanstvenika pa zgodnjem Evropi. Gomolji so ga v vrtovih, kot novo zdravilno zelišče. Iz cesarskih in samostanskih vrtov se je krompir širil med meščanstvo in ljudstvo ter postal sčasoma tudi v zapadni Evropi važna hrana. Danes imamo v Evropi že okrog 3000 raznih vrst krompirja. Iz Južne Amerike so ponovno naročevali krompir, ki je prispol v Evropo iz raznih krajev Južne Amerike. Evropski prirodoslovci in vrtnarji so vzgajali, križali in selekcionalirali krompir, tako, da smo dobili danes to ogromno število raznih vrst in sort krompirja. Tudi pri nas v Sloveniji imamo v posameznih krajih razne domače vrste krompirja, belega, rožnika in rumenega. V trgovini pa se še „Oneidovec“ in „Schneeflocke“, v gotovih letih tudi „Rožnik“ za jug. Zadnji čas hvalijo od uvoženih sort Böhm krompir, ki je zelo okusen. Nekateri gojijo: Alma, Parnasija, Centifolia, Jubel in dr. krompirjeve sorte. V Sloveniji pridelujemo krompir na pribl. 54.000 do 55.000 ha in znaša srednja letina okrog 30.000 vagonov krompirja. Ce računamo ceno po 60 par za kg, dobimo, da

predstavlja vsakoletna letina krompirja okrog 180 milijonov dinarjev.

Kemična sestavina krompirja je sledeča:

Vode	67 - 72%
suhe snovi (v glavnem škrob)	18 - 30%
surovi protein	1 - 2%
surova vlakna	0.25 - 0.75%
masti	0.04 - 0.05%
pepepa	0.9 - 1.0%

V krompirju je torej največ vode, pribl. 72% teže gomolja. Škroba vsebuje krompir 1/4 - 1/4; belančevine pa samo 1/10; še manj pa je v krompirju masti. Krompir vsebuje pod lupino strupene snovi — alkaloid, imenovan solanin. Če se krompir olupi oz. skuga se odstotek tega strupa zmanjša tako, da ni več sladljiv za zdravje.

Ce si ogledamo posebej še kemično sestavino pepepa gomoljev in krompirjevke (zeleno steblo in listje) ki znaša okrog 3%, vidimo, da se nahaja v krompirjevem pepepu: kalij, natrij, apno, magnezij, železo, fosforna kislina, žveplo, kremična kislina in klor.

Iz tega sledi, da moramo gnojiti krompirja vsestransko. V večjih količinah potrebuje krom-

pir dušik, kalij, fosforna kislina, apno in magnezij. V manjših količinah pa natrij, železo, žveplo, kremična kislina in klor. Te zadnje najdejo korenine v zadostni meri v zemlji. Prvih pet hranljivih snovi pa moramo dodati v obliki umetnih gnajil in sicer v obliki nitrofoskala-Ruše, ki vse te, krompirju potrebne hranljive snovi vsebuje. Na 1 kat. jutro je potrebno raztrisati okrog 500 kg. Gnajilo se naj trosi in plitko zaorje oz. zabranja pred saditvijo krompirja. Seme naj ne pride v dočiko z gnajilom, ker bi vsled tega lahko klijavost krompirja bila slabša. Zato se naj gnajilo ne trosti v isto brazdo, kamor se krompir sadi, temveč, kot je že bilo rečeno, naj se gnajilo raztresi po celi njivi predno se naredi brazde za sadenje krompirja. Gnajilni poskusi z nitrofoskalom dokazujejo povisitev pridelka, boljšo kakovost krompirja, večjo odpornost proti boleznim in škodljivecem ter dobro trajnost v shrambah. Brez gnajenja z nitrofoskalom pridelavanje krompirja ni priporočljivo, ker se pridelki kakovostno in po količini slabši.

Ing. Teržan.

Res najprimernejša darila za vsakogar se dobi v priznano solidni prvi zlatarski delavnici na Gorenjskem

B. Rangus

Kranj

Za bližajoče velikonočne praznike sem dobil veliko izbiro novih predmetov, ki so Vam stalno na ogled v trgovini, kakor: ure, zlatnina, namizni okraski, bleikristall, jedilno orodje v srebru in chromu i. t. d. Izvršujem strokovno, pod garancijo popravilo, ur, zlatnine, očal itd.

Velika zaloga vse optike! — Zlato in srebro kupujem po konkurenčni ceni.

SADNO DREVJE Radi opustitve drevesnice prodam raznovrstne jablane od 1 do 5 Din za drevo. Dobri se tudi razno lepotično grimeje. Ivan Savnik, Kranj.

Za Vašo deco obleke v veliki izbiри in nizki ceni pri Albin-u Jazbec-u v Kranju

Moške obleke dobite že za 195 din. Pridite in prepričajte se!

Priporoča se A. Jazbec, Kranj

Vina

Za težko delo je močno vino! Dobite ga najlažje v Centralni vinariji v Ljubljani — Frankopanska ul. 11

Elektrarna v Kranju
Pavel Mayr in drug
Prisilna uprava na solastnini dr. Šemrov

P. t.

Vljudno Vas obveščam, da sem kot prisilni upravnik vsled razmer primoran za pobiranje odškodnine za porabljeni električni tok nastaviti lastnega inkasanta.

Vsled tega Vas prosim, da ne plačate računa za tok nikomur, **ki nima od mene za to pooblastila.**

Z odličnim spoštovanjem

Česenj m. p.
prisilni upravnik

MALI OGLASI

Za vsako besedo v malih oglasih se plača 0.50 D. Najmanjši znesek je 6 Din

Otomane, divane, modroce in vsa v to stroko spadajoča dela vam nudi najceneje ter se priporoča Viktor Tonejc tapetnik, v hiši g. F. Ažmara.

POZOR! Vsa kolarska dela izdeluje iz najboljšega, suhega jesenovega lesa strokovnaško, trajno in poceni.

Dolenc Jože, kolar STRAŽIŠČE pri KRAJNU,

Gasilska ul. 122 poleg Gasilskega doma. Kupim vsako množino samo prvoravnstnega jesenovega lesa.

Važno! Modroce! Otomane, spalne dvane itd. izvršuje solidno in po nizki ceni Bernard Maks, tapetnik, poleg Stare pošte, Kranj.

Kupim knjižico Ljudske hranilnice in posojilnice v Kranju v višini 20.000.— Din. Plačam v gotovini. Pismene ponudbe na upravo pod „Ljudske“.

Za spomladansko saditev sadnega visokega debelatega drevja, jablan: „Bavmanova reneta“, „Zlati kosmač“ ali „Rožmarinar“, „Damasonski kočmac“, „Šampanjska reneta“ vse te vrste ima na prodaj Tomaž Stular Srakovlje 2 p. Kranj.

Proda se posestvo v bližini Kranja pod zelo ugodnimi pogoji, informacije daje lastnik, Senčur št. 129.

Zgubil se je mlad pes z imenom „Tiger“. Najdi telj naj ga odda proti nagradi v trgovini M. Kanduč, Kranj.

Hranilne knjižice mestne hranilnice v Radovljici ugodno prodam, pismene ponudbe na upravo po „Radovljica“.

Krojaški pomočnik za boljša dela išče zapošljaj. Ponudbe na upravo pod „Dobro delo“.

Hranilne knjižice kranjske mestne hranilnice kupim. Pismene ponudbe na upravo pod „Kranjske“.

HRANILNICA in POSOJILNICA v KRAJNU

(Ljudski dom) r. z. z. n. z.

Sprejema hranilne vloge in tudi vloge na tekoči račun. — Hranilne vloge se lahko vplačujejo tudi potom pošte hranilnice in so vlagateljem tozadevne položnice na razpolago.

Nove hranilne vloge se obrestujejo po dogovoru in se izplačujejo vsak čas brez napovedi.

Hranilne vloge se obrestujejo najugodnejše.

P. n.

Gospod Karol Česenj, dirigent Zadružne gospodarske banke d. d., podružnica v Kranju je v svojstvu prisilnega upravnika nad premoženjem g. Franc Šemrova izdal te dni neko okrožnico o plačevanju električnega toka. Gospod prisilni upravnik dr. Franc Šemrova je s tem prekoračil svoj delokrog in so primerni ukrepi podvzeti.

Nadalje se z vsebino okrožnice ne borič bavil, prosim cenjene odjemalce samo, da vzemajo na znanje sledeče:

Električni tok proizvaja in prodaja v svojem omrežju samo ELEKTRARNA V KRAJNU, PAVEL MAYR IN DRUG in samo tvrdka ima pravico na inkaso, tačas samo po g. I. Bajželj-u. Kdor komu drugemu izroči denar, se bode smatralo, da tokovina ni plačana, kar bi imelo za posledico običajni postopek.

Kako spremembo na dosedanji obliki inkasa ali v osobi inkasanta more izvesti samo gori imenovana tvrdka s kolektivnim podpisom ali pa pravomočni sodni odlok.

KRANJ, dne 4. marca 1936.

PAVEL MAYR, javni družabnik tvrdke
Elektrarna v Kranju - Pavel Mayr in drug.